

Rechtshistorische Courant

Inhoud Januari 2021

Woord vooraf	2
Recent verschenen	3
Call for Papers	4
Call for papers: 'Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century', Rome (20 september 2021) en Lille/Kortrijk (18/19 mei 2022)	4
Call for papers: Law and image: illuminated legal manuscripts. Clio@Themis.....	5
Call for papers: Springer Global Encyclopedia of Territorial Rights	5
Kalender	6
Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven).....	6
Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen 2020 (UITGESTELD, 2021)	6
15-16 april 2021 – ESIL Research Forum (Catania)	6
British Legal History Conference 2021 (UITGESTELD: 6-9 juli 2022).....	6
Varia	7
Centre de Recherches Histoire du Droit, des Institutions et de la Société.....	7
Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États.....	7
Rijksarchief - digitale dienstverlening.....	7
OPEN ACCESS: JSTOR stelt 6000 e-books en 150+ tijdschriften ter beschikking.....	8
DIGITALISERING: Algemeen Rijksarchief: 3500 nieuwe beelden uit iconografische collectie.....	8

Woord vooraf

Geachte lezer,

Kerstmis en Oudejaar 2020 zullen de geschiedenis ingaan als feestdagen vol strenge regelingen voor de feestvierders, zowel in België en Nederland als elders. Een dergelijke bemoeienis met deze feestdagen is echter helemaal niet nieuw. Meer nog, in het verleden kon het wel eens voorkomen dat de overheid ze verbood. Voor een voorbeeld daarvan moeten we kijken naar Engeland. Het parlement stemde in 1644 een wet die de Kerstviering verbood. Op een zo plechtige dag diende het volk te vasten, niet te feesten. Dit verbod bleek uiteraard niet te handhaven en het verdween roemloos in 1660. In Schotland en in Massachusetts hielden gelijkaardige wetten het nog uit tot 1681. Zo erg als toen in Engeland is het vandaag niet. Feesten kon en kan nog steeds, maar wel in mineur. We hopen dan ook dat u op een veilige manier toch van een beetje feest hebt kunnen genieten met Kerstmis en zal genieten bij Oudejaar, maar vooral wensen we u allen (en onszelf) toe dat einde 2021 de feestdagen weer kunnen doorgaan zoals vanouds !

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

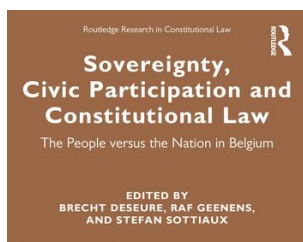
Laura Mortiers

Pieterjan Schepens

Sebastiaan Vandenbogaerde

Florenz Volkaert

Recent verschenen

B. DESEURE R. GEENENS, S. SOTTIAUX, *Sovereignty, Civic Participation and Constitutional Law. The People versus the Nation in Belgium*, Abingdon & New York, Routledge, te verschijnen: maart 2021, 328 p., ISBN 9780367483593, Voorintekening: £ 96.

Dit werk brengt inzicht in het soevereiniteitsdenken en de burgerparticipatie binnen de Belgische grondwet. In de Westerse wereld weerklinkt de roep naar burgerparticipatie immers steeds luider. Referendums, burgerverenigingen/-raden en andere vormen van directe democratie worden als tegenbeweging gezien van de kwalijke gevolgen van de partijpolitiek.

Het boek focust op het Belgische debat waar de participatiepolitiek door een ambiguïteit in de Grondwet stilviel. Rechtsgeleerden en rechter verklaren in het algemeen dat de Belgische Grondwet de uiteindelijke macht bij de Natie legt, dat door middel van vertegenwoordiging in het parlement kan doorwerken. In die zin zou een directe democratie een ongrondwettelijke greep naar de macht zijn.

Dit boek bekijkt deze en andere interpretaties van de Grondwet op een kritische manier en dat door onder meer terug te grijpen naar de debatten van de opstellers in 1831. De geest van de Grondwet laat meer burgerparticipatie toe dan vandaag wordt aangenomen. Nieuwe inzichten in recht, geschiedenis en politieke wetenschappen worden gecombineerd om dit voorbeeld van continentale grondwettentheorie nader te bekijken.

Het boek is vooral bedoeld voor internationale onderzoekers om aan de hand van de Belgische casus nieuwe ideeën over grondwettelijk recht te ontdekken.

Call for Papers

Call for papers: 'Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century', Rome (20 september 2021) en Lille/Kortrijk (18/19 mei 2022)

Deze twee conferenties willen tegemoetkomen aan een historiografisch deficit door een dialoog tot stand te brengen tussen historisch onderzoek – waar een hernieuwde interesse ontstond in de studie van internationale relaties, en diplomatie in het bijzonder, in de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne periode – en rechtshistorisch onderzoek, in het bijzonder van de geschiedenis van laatmiddeleeuwse volkenrechtelijke rechtspraktijk en -doctrine.

Internationaal recht wordt tegenwoordig nog steeds beschouwd als interstatelijk recht: de staat wordt nog steeds gezien als primaire speler – en zelfs als de *a priori* voorwaarde van elke mogelijke verhouding – in internationale relaties. Deze aanpak leidt tot de uitsluiting van relaties tussen niet-staatelijk politieke actoren uit het onderzoeksveld. De middeleeuwse politieke constellatie werd echter gekenmerkt door een veelvoud aan machtscentra met uiteenlopende statussen en een spreiding van politieke macht over verschillende niveaus. Hieruit blijkt geen duidelijke band tussen soevereiniteit en grondgebied, maar wel een complexe vervlechting en overlapping van uiteenlopende soorten jurisdicties, die ofwel gebaseerd waren op relaties van persoonlijke afhankelijkheid, ofwel op relaties van onderworpenheid binnen het grondgebied. Het laatmiddeleeuwse en vroegmoderne internationale recht moet dan ook niet beschouwd worden als interstatelijk recht dat werd gedomineerd door de soevereine nationale staat, maar wel als het multinormatieve kader dat de relaties tussen tal van actoren regelde.

Over dit thema worden twee conferenties georganiseerd in Rome (20 september 2021) en Lille/Kortrijk (18/19 mei 2022), gericht op de studie van een brede waaier aan onderwerpen met betrekking tot internationaal recht, zoals oorlog (omstandigheden en optreden, soldaten en huurlingen, het recht met betrekking tot roofgoederen en gevangenschap, de onderhandeling en uitvoering van vredesverdragen), represailles, diplomatie (diplomatieke zendingen, alliantieverdragen, bonden en *adherentiae*), feodale relaties (bijvoorbeeld de verplichting van vazallen om in te gaan op elke oproep tot mobilisatie van hun heer), de relatie tussen grondgebied en jurisdictie (het grensbegrip, de status van vreemdelingen), wetsconflicten en jurisdictie, zeerecht (inclusief de status van piraten), handel en relaties met joden en zogenaamde ongelovigen.

Daarnaast verdienen 3 transversale thema's bijzondere aandacht: de actoren van internationaal recht (selectie, status en dynamiek van onderlinge relaties), de bronnen van internationaal recht (in de premoderne tijd geen autonome tak van rechtsgeleerdheid), en de oplossing van conflicten (in het bijzonder via bemiddeling en arbitrage, twee instanties die in de geschiedschrijving minder aandacht genoten dan onderhandeling en oorlog).

De organisatie van 2 conferenties en de bijdragen van onderzoekers uit verschillende disciplines zullen ons toelaten om in te gaan op deze vraagstukken, strekkende van de 12^e tot de 17^e eeuw in West-Europa, inclusief de relaties tussen Europese actoren met het Oosten (Byzantium, de Mongolen, de Osmanen), de Maghreb en de landen die in de 15^e en 16^e eeuw "ontdekt" werden.

Vanuit methodologisch standpunt komen zowel praktijk als rechtsgeleerdheid in aanmerking. Interesse in de praktijk is hoofdzakelijk gericht op de vraag welke mechanismen het mogelijk maakten om relaties tussen uiteenlopende politieke en rechtsordes in goede banen te leiden. Met betrekking tot rechtsgeleerd onderzoek ligt de focus op de vraag hoe die rol in het bijzonder werd vervuld door het *ius commune* (een product van de studie van Romeins, kerkelijk en feodaal recht), waaruit juristen de nodige begrippen en methodes haalden om multinormativiteit en vooral de relaties tussen lokale rechtssystemen (de *iura propria*) te beheren.

Met [deze oproep](#) nodigen we onderzoekers uit om vernieuwend onderzoek over het thema van deze conferenties voor te stellen. Aanmeldingen moeten ten laatste op **31 januari 2021** bezorgd worden aan dante.fedele@univ-lille.fr, randall.lesaffer@kuleuven.be en savy.pierre@yahoo.fr, (incl. voorstel van min. 3.000 tekens). De resultaten zullen tegen 28 februari 2021 gecommuniceerd worden. De bijdrages van geselecteerde deelnemers zullen in een *peer reviewed* publicatie verschijnen. Transport- en accommodatiekosten worden vergoed door de organiserende instellingen.

Call for papers: Law and image: illuminated legal manuscripts. Clio@Themis.

Clio@Themis, in samenwerking met de onderzoeksgroep IUS ILLUMINATUM aan de Faculteit Sociale en Menswetenschappen van de Universidade Nova de Lisboa, wijdt een themanummer aan “illuminated legal manuscripts” en wil daarmee een dialoog tot stand te brengen tussen rechtshistorici en andere experts om de decoratieve elementen en illustraties in de middeleeuwse manuscripten te duiden.

Geïnteresseerden kunnen een paper bijdragen van 20 tot 25 pagina's, geschreven in het Frans, Engels, Spaans of Italiaans. Voorstellen van onderwerpen dienen te worden opgestuurd voor 31 december 2020, en dit naar een van de coördinatoren van het project, namelijk Maria Alessandra Bilotta (maria.bilotta@fcs.unl.pt) en Serge Dauchy (serge.dauchy@univ-lille.fr).

Meer informatie kan via [deze link](#) vinden.

Call for papers: Springer Global Encyclopedia of Territorial Rights

De *Global Encyclopedia of Territorial Rights* is op zoek naar geïnteresseerden om een aantal rechtsgeschiedenisgerelateerde artikels van 3000 à 5000 woorden te schrijven voor de *Encyclopedia*. De *Encyclopedia* is een interdisciplinair project dat territoriale claims vanuit juridische, politieke en sociologische hoek bestudeert. [Algemene informatie](#) en twee voorbeeldartikels vindt u [hier](#) en [hier](#).

Kalender

Expo geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw (Leuven)

Naar aanleiding van de recente restauratie van het Leuvense gerechtsgebouw, hebben de provincie Vlaams-Brabant, het Rijksarchief Leuven, de FOD Justitie, Balie Leuven, Stad Leuven en de Regie der Gebouwen een tentoonstelling uitgewerkt over de geschiedenis en de vormgeving van het Leuvense gerechtsgebouw. De expo is vrij en gratis toegankelijk voor het brede publiek iedere vrijdagmiddag (vanaf 16 oktober) tussen 13u30 en 17u. De tentoonstelling heeft ook een digitale pendant online, die via [deze link](#) te raadplegen is.

Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen 2020 (UITGESTELD, 2021)

Tot slot zijn ook de Belgisch-Nederlandse Rechtshistorische Dagen uitgesteld tot 2021. Als gevolg hiervan vervalt ook de *Call for Papers*. In verband met de corona-maatregelen die de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft genomen voor het academisch jaar 2020-2021 is de capaciteit van collegezalen sterk gereduceerd. Gevolg hiervan is dat er op 17-18 december 2020 geen geschikte zalen zijn om het gebruikelijke aantal deelnemers aan dit congres in onder te brengen. Het congres zal worden uitgesteld tot een nader te bepalen datum in 2021.

15-16 april 2021 – ESIL Research Forum (Catania)

Na gezamenlijk overleg heeft het *ESIL Executive Committee* beslist dat het *ESIL Research Forum* uitgesteld zal worden naar 15-16 april 2021. Deze beslissing werd met pijn in het hart genomen, maar de organisatie is zich bewust van de noodzaak om strikt om te gaan met de nodige maatregelen in de strijd tegen COVID19.

British Legal History Conference 2021 (UITGESTELD: 6-9 juli 2022)

Ook de *British Legal History Conference*, die gepland was voor 7-10 juli 2021 te Belfast, zal worden uitgesteld ten gevolge van COVID19. Het organiserend comité heeft besloten om de conferentie te organiseren in juli 2022. In maart 2021 zal het organiserend comité een nieuwe *Call for Papers* lanceren. Meer informatie over de British Legal History conference vindt u op de website van de [Edinburgh Legal History Blog](#).

Varia

Centre de Recherches Histoire du Droit, des Institutions et de la Société

De *Cahiers du CRHiDI*, uitgegeven door de collega's van de USL-B, die werden gepubliceerd tussen 2003 en 2011 zijn voortaan in *open access* online consulteerbaar op het portaal van de wetenschappelijke tijdschriften/Portail de Périodiques Scientifiques (PoPuPs): <https://urlz.fr/erNs>

Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États

Op 1 oktober 2020 verzorgde prof. dr. Sedivy voor Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'États een lezing met als titel *The Public Response to International Insecurity 1830-1848*. Die is op Youtube geplaatst wat betekent dat u die kan bekijken en beluisteren. U vindt de opname via volgende link: ['The public response to international insecurity 1830-1848' by M. Sedivy - YouTube](#)

Rijksarchief - digitale dienstverlening

Het Algemeen Rijksarchief doet een oproep aan alle onderzoekseenheden geschiedenis, kunstgeschiedenis en rechtsgeschiedenis om via het e-mailadres diva@arch.be contact op te nemen in verband met de optimalisering van de digitale dienstverlening. In het licht van de coronacrisis is tijdens de voorbije weken het online aanbod reeds aanzienlijk toegenomen. In het kader van de verdere uitbouw van de digitale leeszaal, wordt onderzoekers gevraagd:

- 1. met het oog op projecten, seminaries, enz. – Voorstellen te doen inzake digitalisering,** om zo de behoeften van de academische wereld beter te kunnen inschatten. In het kader van het door BELSPO gefinancierde programma Digit04 levert het Rijksarchief reeds grote inspanningen om belangrijke bronnenreeksen te digitaliseren. Het tracht hierbij te houden met de desiderata van uiteenlopende groepen gebruikers. Voorstellen moeten de volgende elementen bevatten: duidelijke identificatie van de te scannen bestanddelen, doelstelling (seminarie, onderzoeksproject, enz.) en omvang van de gebruikersgroep.
- 2. na te gaan of er in het kader van onderzoeksprojecten, doctoraten, enz. (delen van) reeds gescande bestanden op aanvraag online ter beschikking kunnen gesteld worden.** Een aantal archieven zijn al gedigitaliseerd en vormen als het ware een slapend kapitaal. [In bijlage](#) vindt u een selectie van de voornaamste bestanden uit deze 'reserve'.

Via de zoekrobot kunnen onderzoekers een volledig overzicht krijgen door enkel "alleen gedigitaliseerde archiefbestanden" aan te vinken en dan via de filters te verfijnen op bewaarplaats, type bestand, enz. Op die manier kan men zowel de bestanden te zien die op internet beschikbaar zijn als die op intranet (enkel in de leeszalen) kunnen worden ingezien. Bij de laatste categorie verschijnt een boodschap of kan men enkel de thumbnails zien. Na het klikken

op deze kleine afbeeldingen zal de viewer niet openen en kunt men het document niet online consulteren.

Deze informatie mag verder verspreid worden. Aanvragen (en alle andere communicatie over digitale valorisatie) gebeuren via het eerder vermelde e-mailadres diva@arch.be.

OPEN ACCESS: JSTOR stelt 6000 e-books en 150+ tijdschriften ter beschikking

Naar aanleiding van de COVID19-crisis zal JSTOR 6.000 e-books en meer dan 150 tijdschriften via *open access* beschikbaar stellen. Een rechtshistorische selectie kan u [hier](#) terugvinden.

DIGITALISERING: Algemeen Rijksarchief: 3500 nieuwe beelden uit iconografische collectie

Het Algemeen Rijksarchief van België heeft 3500 nieuwe beelden uit haar iconografische collectie [online](#) gezet. Deze nieuwe digitale documenten zijn heel verscheiden naar vorm en inhoud, en beslaan meer dan drie eeuwen geschiedenis.

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](#). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be